

**WELZIJN
ENZORG**

Welzijn en zorg

Welzijn is een beleidsmaterie die zich niet in vakjes laat opdelen. Of mensen zich goed voelen, heeft te maken met hun gezondheid, hun leef- en woonomgeving, hun inkomen, hun tewerkstelling, hun netwerk van contacten, ...

Een welzijnsbeleid zal een geïntegreerde aanpak vergen en ons dwingen over verschillende beleidsdomeinen heen te werken om zo in de hulp- en zorgverlening de mens, om wie het allemaal draait, (weer) centraal te stellen. Ook de ontwikkelingen in de samenleving zoals de vergrijzing, de gezinsverduinning, de toenemende diversiteit en de groeiende, vaak verdoken armoede stellen ons voor nieuwe uitdagingen en vragen om een gepaste dienstverlening en zorgafstemming.

Welzijnsbeleid is uiteraard veel meer dan een zorgbeleid, maar de organisatie van zorg blijft toch een zeer voorname opdracht. Ons samenleven in een welvaartstaat voorziet in een brede waaier van zorgvoorzieningen, die dienen aangepast te zijn aan de steeds wijzigende noden en behoeften. Door het afstemmen van vraag en aanbod moet er een weefpatroon ontstaan waarbij niemand door de mazen van het net kan vallen. Een welzijnsbeleid dient dan ook speciale aandacht te hebben voor de meest kwetsbare groepen in de samenleving.

Kortom, bij welzijnsbeleid gaat het om mensen in situaties waar hulp, zorg, aandacht,... nodig is én om kwaliteit van het leven: een recht voor iedereen.

Welzijn en zorg: enkele kerngegevens¹⁷

BEVOLKINGSGEGEVENS, 2006

- Grijs druk: 40,7% (Vlaams gewest: 42,0%)
- Groene druk: 40,8% (Vlaams gewest: 40,5%)
- Interne vergrijzing: 18,5% (Vlaams gewest: 19,0%)
- Private huishoudens: 170.894 (6,8% van het Vlaamse totaal)
- Personen met een handicap: 6.692 (6,3% van het Vlaamse totaal)
- Ouderen: 72.096 (6,6% van het Vlaamse totaal)

KANSARMOEDE, 2007

- Percentage geboortes in kansarme gezinnen t.o.v. het totaal aantal geboortes¹⁸ : 4,5% (Vlaams gewest: 6,9%)
- Begunstigde leefloners: 1.531 (6,8% van het Vlaamse totaal)
- Personen met een gewaarborgd inkomen voor bejaarden: 610 (6,5% van het Vlaamse totaal)
- Personen met een inkomensgarantie voor ouderen: 3.508 (7,0% van het Vlaamse totaal)

17 - Sociaal-economische situatieschets Oost-Vlaanderen, APS, Zorg en gezondheid

18 - Kind en Gezin, 2006

VOORZIENINGEN, 2008

- **Rusthuizen**
  - Norm (programmacijfer): 5.468 woongelegenheden
Invulling: 4.708 woongelegenheden op 01.07.08
% verhouding norm - invulling: 86,1%

- **Serviceflats**
  - Norm: 2.168 woongelegenheden
Invulling: 1.051 woongelegenheden op 01.07.08
% verhouding norm - invulling: 48,5%

- **Centra voor kortverblijf**
  - Norm: 161 woongelegenheden
Invulling: 46 woongelegenheden op 01.06.08
% verhouding norm - invulling: 28,6%

- **Dagverzorgingscentra**
  - Norm: 182 verblijfseenheden
Invulling: 53 verblijfseenheden op 01.06.08
% verhouding norm - invulling: 29,1%

- **Voorschoolse kinderopvang¹⁹**
  - Aantal aanwezige kinderen telling week 1 februari 2007:
5.582 (Vlaams gewest: 25.049)
  - Capaciteit: 4.660 (Vlaams gewest: 23.105)

- **Buitenschoolse kinderopvang**
  - Aantal aanwezige kinderen telling week 1 februari 2007:
5.656 (Vlaams gewest: 59.162)
  - Capaciteit buitenschoolse kinderopvang:
2.761 (Vlaams gewest: 29.110)

Strategische doelstelling: het verhogen van de levenskwaliteit en het welzijn van de inwoners door een toereikend, efficiënt, effectief en voor iedereen toegankelijk en kwaliteitsvol aanbod van hulp- en dienstverlening en zorg te garanderen, hierbij inspeland op maatschappelijke veranderingen (vergrijzing, gezinsverdunning, ...), nieuwe noden en behoeften en nieuwe doelgroepen

Maatregel 1: zorg voor de inwoners: het welzijn verhogen van iedereen en in het bijzonder van wie daar minder kansen toe heeft

Beschrijving en motivatie: het welzijns- en gezondheidsbeleid heeft als doelstelling bij te dragen tot het verbeteren van de levenskwaliteit van de inwoners door enerzijds een inclusief gelijkekansenbeleid te voeren en anderzijds door de zorg- en dienstverlening te kneden op maat van de doelgroep. Voor de zwakste doelgroepen moeten de basisvoorwaarden inzake levenskwaliteit gegarandeerd kunnen worden zodat ook voor hen een volwaardige participatie centraal kan staan.

ACTIES:

- het realiseren van de verdere uitbouw van de dienst- en zorgverlening door het substantieel verhogen van de capaciteit en de toegankelijkheid, hierbij rekening houdende met de meest kwetsbare doelgroepen o.a. ouderen, personen met een handicap, mensen in armoede of met een verhoogd armoederisico, kinderen en jongeren, etnisch-culturele minderheden, ...

Prioritaire acties kunnen zijn:

- de verdere uitbouw van de ouderenzorg: om de levenskwaliteit van het toenemend aantal ouderen te garanderen en te verhogen dient voorzien te worden in de realisatie van meer thuiszorg, thuiszorgondersteunende initiatieven en residentiële opvang. Tevens dient gestreefd te worden naar een meer geïntegreerd woon- en zorgbeleid met diverse woon- en zorgvormen zoals woonzorgzones, serviceflats, centra voor dag- en nachtopvang en kortverblijf, ... (zie overlegtafel 'wonen en huisvesting'). In de ouderenzorg dient extra aandacht uit te gaan naar het toenemende aantal ouderen van allochtone afkomst.

De toegankelijkheid van zorg- en dienstverlening voor allochtone ouderen dient geoptimaliseerd te worden onder meer door het wegwerken van cultureel-religieuze drempels (diversiteitsbeleid).

- het realiseren van een vraaggestuurd en passend aanbod aan zorg- en dienstverlening voor personen met een handicap, rekening houdende met de vergrijzing van de populatie en de complexere problematiek. De bestaande dienstverlening dient versterkt en nieuwe zorg- en/of zorgondersteunende initiatieven ontwikkeld te worden, rekening houdende met de noden en behoeften van de klant/gebruiker. Ook in het (lokaal) woonbeleid dient aandacht uit te gaan naar aangepast bouwen en wonen voor personen met een handicap (zie overlegtafel 'wonen en huisvesting').

- onderzoeken hoe de bestaande wachtlijsten voor ouderenvoorzieningen (o.a. rust- en verzorgingstehuizen, serviceflats, ...) kunnen uitgezuiverd worden in functie van een accuraat zicht op de regionale nood aan residentiële opvang.
- in functie van de nood streven naar een aanpassing van de programmatie met het oog op de uitbreiding van de professionele dienstverlening.
- het opzetten van een regionale studie m.b.t. het in kaart brengen van de toekomstige zorgvraag en het zorgaanbod in functie van tewerkstellingsperspectieven/-mogelijkheden (zie overlegtafel 'arbeidsmarkt').
- het inventariseren van het regionale zorg- en dienstverleningsaanbod enerzijds met het oog op adequate en gebruiksvriendelijke informatieverspreiding naar de verschillende doelgroepen, anderzijds gericht op het detecteren van hiaten en overlappings teneinde een regionaal behoeftedekkend zorgaanbod te kunnen realiseren.
- streven naar een betere ondersteuning en omkadering van het netwerk rond de patiënt o.a. door het aanmoedigen van mantelzorg en vrijwilligerswerk.
- het dringend verder uitbouwen van een kwaliteitsvolle, betaalbare (ook voor kansarme en eenoudergezinnen), toegankelijke en beschikbare voorschoolse, buitenschoolse, flexibele en occasionele kinderopvang en opvang voor zieke en gehandicapte kinderen. Prioritaire aandacht dient uit te gaan naar het wegwerken van de witte vlekken. Tevens dient in nauw overleg met alle relevante actoren het beschikbare aanbod aan kinderopvang geoptimaliseerd te worden in functie van professionaliteit en kwaliteitsvolle opvang.
- ...

Rol RESOC-SERR Waas & Dender:

- sensibiliseren, faciliteren en monitoring;
- het samenbrengen van partners;
- het aanreiken van goede praktijkvoorbeelden;
- ...

Potentiële partners/actoren:

RWO, welzijns- en gezondheidsactoren, lokale besturen (gemeente en OCMW), provinciebestuur Oost-Vlaanderen, sociale partners, LOGO, CAW, Kind & Gezin, ...

Maatregel 2: terugdringen van armoede en sociale uitsluiting tot een absoluut minimum

Beschrijving en motivatie: ondanks de toenemende welvaart is armoede in Vlaanderen, en ook in de regio Waas & Dender, nog steeds een onopgelost probleem. Armoede is niet enkel een kwestie van inkomen en overleven. Het onvoldoende kunnen waarmaken van diverse rechten zoals het recht op arbeid, onderwijs, wonen, gezondheidszorg, cultuur, ... speelt minstens een even grote rol. Ondanks een ruim aanbod aan hulpverlening en steunmaatregelen vallen steeds meer mensen door de mazen van het opvangnet, in België al ruim een anderhalf miljoen inwoners. Als vijftien procent van de bevolking onder de armoedegrens leeft, dan is er onmiskenbaar een probleem. En hun aantal neemt toe. Een chronische ziekte, een echtscheiding, een faillissement, ... kunnen de aanleiding zijn. Sommigen leven echter al van kindsbeen af in de armoede (generatiearmoede).

De voorbije jaren groeide in Vlaanderen de beleidsaandacht voor armoede en de bestrijding ervan. Armoedebestrijding vraagt een beleid dat een samenhangend antwoord biedt op een complex geheel van problemen en veronderstelt een gezamenlijk engagement van de (lokale) overheid, (welzijns)organisaties en van de ganse maatschappij. M.a.w. armoede plaatst de samenleving voor een dringende uitdaging.

ACTIES:

- het streven naar een betere, ruimere en gebruiksvriendelijke informatieverbreiding over maatregelen, mogelijkheden, rechten en statuten, ... op maat van en aan mensen in armoede. Onderzoeken op welke wijze deze informatieverbreiding dient te gebeuren om maximaal de beoogde doelgroep te bereiken: digitale of papieren versie, via de vereniging waar armen het woord nemen, gratis infolijn, ...
- het streven naar en stimuleren van een permanente dialoog met mensen in armoede in het kader van onder meer de uitbouw van een lokaal sociaal beleid, een lokaal woonbeleid, maatschappelijke dienstverlening, ...
- het verhogen van de toegankelijkheid van de gezondheidszorg voor de meest kwetsbare groepen door onder meer het wegwerken van financiële drempels: laagdrempelige gezondheidsinitiatieven zoals wijkgezondheidscentra en de derdebetalersregeling moeten ruimer kenbaar gemaakt worden.
- het voeren van een (lokaal) werkgelegenheidsbeleid met extra aandacht voor de meest kwetsbaren op de arbeidsmarkt, vaak de 'moeilijkst bemiddelbaren'. Competentieversterkende acties (trajectbegeleiding, opleiding, sociale vaardigheidstraining, ...) doen de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt toenemen en de kansen op een 'duurzame' tewerkstelling verhogen. Arbeid is nog steeds een krachtig middel tot volwaardige integratie in de maatschappij. Tevens moet binnen het werkgelegenheidsbeleid aandacht zijn voor het wegwerken van drempels die de toegang tot de

arbeidsmarkt bemoeilijken: er dient gestreefd te worden naar een voldoende aanbod aan kwaliteitsvolle, flexibele én betaalbare kinderopvang en aan het optimaliseren van het woon-werkverkeer via het openbaar vervoer.

- het streven naar een betere afstemming en coördinatie tussen de verschillende diensten en organisaties. Door de veelheid aan (vaak versnipperde) initiatieven en dienstverlening dreigt men door de bomen het bos niet meer te zien, waardoor mensen in armoede door de mazen van het opvangnet glippen.
- het blijven garanderen van (een minimaal aanbod aan) maatschappelijke hulp- en dienstverlening door het OCMW opdat het recht op een menswaardig leven voor iedere inwoner kan verzekerd worden.
- het stimuleren van lokale besturen om (allerhande) beleidsmaatregelen te screenen/evalueren op hun impact op de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting.
- ...

Rol RESOC-SERR Waas & Dender:

sensibiliseren, faciliteren en monitoring.

Potentiële partners:

samenlevingsopbouw, sociaal huis, lokale besturen (gemeente en OCMW), provinciebestuur Oost-Vlaanderen, sociale partners, CAW, welzijnsactoren, ...

Maatregel 3: stimuleren van overleg, afstemming en samenwerking tussen de verschillende welzijns- en gezondheidsactoren

Beschrijving en motivatie: de ernstige versnippering en verkokering van de welzijns- en gezondheidszorg maakt dat men door de veelheid aan initiatieven en diensten door de bomen het bos niet meer ziet. Bovendien verloopt de coördinatie en afstemming tussen de verschillende organisaties en diensten niet altijd optimaal. Met het oog op een geïntegreerde en multidisciplinaire aanpak van de hulp-, zorg- en dienstverlening, op maat van de individuele klant, dringt een nauwere samenwerking en afstemming zich op.

ACTIES:

- het inventariseren van alle regionale overlegplatformen en –fora m.b.t. welzijn en gezondheid in functie van het detecteren van lacunes/leemten. Afhankelijk van de vraag, nood en wenselijkheid aanvullende en/of overkoepelende overlegfora opstarten.
- bij de bevoegde hogere overheden ervoor pleiten om de verkaveling van de zorgregio's maximaal te laten aansluiten op de overlegregio's. Een herverkaveling van de zorgregio's legt een hypotheek op de toekomstige ontwikkeling van het welzijnslandschap – een accuraat dienstverleningspakket op maat en in het bereik van de inwoners komt in het gedrang – daar er afbreuk gedaan wordt aan de huidige waardevolle samenwerkingsverbanden en aan de bestaande historische-maatschappelijke en socio-economische dynamiek van de regio.
- het opstarten van een regionaal overlegplatform 'gezondheidszorg'. De opmaak van een actieplan ter ondersteuning en versterking van de regionale gezondheidszorg zou één van de taken kunnen zijn.
- het opstarten van een regionaal overlegplatform 'seniorenzorg'. De opmaak van een actieplan ter optimalisering van de ouderenzorg (met bijzondere aandacht voor wonen en zorg) zou tot het takenpakket kunnen behoren.
- in visie van optimalisatie van het dienstverlenings- en zorgaanbod (meer 'vraaggestuurd' en 'op maat van') in dialoog treden met de gebruikers.
- het stimuleren van een nauwere samenwerking tussen de zorgsector en andere maatschappelijke sectoren met het oog op het creëren van nieuwe diensten en bijkomende (sociale) tewerkstelling: bijvoorbeeld samenwerking tussen thuiszorg en buurt- en nabijheidsdiensten met als toegevoegde waarde de creatie van (sociale) tewerkstelling (zie overlegtafel 'sociale economie').

- het in kaart brengen van de huidige tewerkstelling en beschikbaarheid van en de toekomstige nood aan personeel, rekening houdende met de in- en uitstroom en de sectoreigen diversiteit.
- ...

Rol RESOC-SERR Waas & Dender:

sensibiliseren, faciliteren en monitoring.

Potentiële partners:

RWO, welzijns- en gezondheidsactoren, sociale partners, OCMW, LOGO, provinciebestuur Oost-Vlaanderen, ...